

กัณฑ์มโหรี: บทบาทของเพลงเกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ของชาวเขมรถิ่นไทย

Covid Kantruem: Functions of Northern Khmers' Songs Concerning Corona Virus Disease

ดิเรก หงษ์ทอง¹

Direk Hongthong²

(Received: 27 June 2020; Revised: 20 January 2021; Accepted: 2 March 2021)

บทคัดย่อ

ช่วงที่โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาระบาดในประเทศไทย ศิลปินชาวเขมรถิ่นไทยในอีสานใต้ได้ผลิตเพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับโรคนี้เผยแพร่ทางเว็บไซต์ยูทูบดอทคอมตั้งแต่เดือนมีนาคม-พฤษภาคม 2563 เพื่อสื่อสารกับสมาชิกในกลุ่ม บทความนี้มุ่งศึกษาข้อมูลดังกล่าวจำนวน 18 เพลงใน 2 ประเด็น คือ บทบาทต่าง ๆ ของเพลงกลุ่มนี้ และความถี่ของบทบาทแต่ละด้านที่พบ ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มข้อมูลนี้ได้นำเสนอบทบาท 5 ด้านซึ่งสอดคล้องกับกรอบแนวคิดเรื่องบทบาทของเพลงพื้นบ้านไทยที่สุกัญญา สุจฉายา (2543) เสนอ คือ (1.) การให้ความบันเทิง (2.) การให้การศึกษ (3.) การควบคุมสังคม (4.) การเป็นทางระบายความคับข้องใจ และ (5.) การเป็นสื่อมวลชนชาวบ้าน แต่ข้อมูลกลุ่มดังกล่าวได้เลือกเน้นบทบาทด้านที่ 2-5 เป็นสำคัญ หากเรียงตามความถี่จากมากไปหาน้อย ได้แก่ บทบาทที่ 3, 4, 5 และ 2 ตามลำดับ ในขณะที่บทบาทด้านที่ 1 พบน้อยมาก อาจเนื่องมาจากในช่วงที่โรคนี้กำลังระบาดและส่งผลกระทบต่อคนทั่วโลก ศิลปินชาวเขมรถิ่นไทยอาจต้องการใช้สื่อพื้นบ้านสื่อสารเรื่องโรคนี้อย่างจริงจัง เพื่อให้สมาชิกในกลุ่มเข้าใจและร่วมมือป้องกันอย่างเคร่งครัดตามมาตรการต่าง ๆ ของรัฐ และอาจต้องการใช้สื่อนี้เป็นช่องทางระบายความทุกข์ใจในเรื่องต่าง ๆ ที่สมาชิกกำลังเผชิญ มากกว่าที่เลือกจะสื่อสารเรื่องนี้เพื่อความบันเทิงเป็นสำคัญ การเลือกใช้กรอบแนวคิดข้างต้นเพื่อศึกษากลุ่มข้อมูลของชาวเขมรถิ่นไทยในงานวิจัยนี้ได้พิสูจน์ว่าแม้กรอบแนวคิดที่ใช้จะผ่านกาลเวลามาชหลายทศวรรษ แต่ยังคงมีประสิทธิภาพ และยังสามารถใช้ศึกษาวรรณกรรมร่วมสมัยของพลเมืองไทยที่ไม่ใช่กลุ่มชาติพันธุ์ไทได้ นอกจากนี้วิธีนี้ยังเน้นความถี่ของบทบาทแต่ละด้านในเพลงยังช่วยชี้ให้เห็นจุดเน้นของผู้ส่งสารที่สัมพันธ์กับพันธกิจในการสื่อสารเพื่อรับใช้ชาติและชาติพันธุ์ในยามวิกฤต

คำสำคัญ: บทบาทของเพลง โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา โควิด-19 เขมรถิ่นไทย กัณฑ์มโหรี เจริญเบริน

Abstract

During the spread of Corona virus disease in Thailand, Northern Khmer singers in the southern part of Northeastern Thailand had produced songs concerning the disease and posted them on www.youtube.com from March to May 2020 in order to communicate with their group members. This article

¹ ดร. ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์วิทยาเขตบางเขน

² Dr., Department of Thai Language, Faculty of Humanities, Kasetsart University, Bangkok Campus

aimed at examining these data, comprising of 18 songs, in terms of their functions and the frequency of each. The study revealed that the data presented 5 functions corresponding to the following functions of Thai folksongs proposed by Sukanya Sujachaya (2000): (1.) to entertain, (2.) to educate, (3.) to socially control, (4.) to be social outlet and (5.) to be the folks' mass media. However, 2nd-5th functions above were highly emphasized in these data. They were, in the descending order of frequency: 3rd, 4th, 5th and 2nd functions, respectively; whereas 1st function was rarely presented. This was probably due to during the spread of this new pandemic which had caused many severe global effects; the Northern Khmer singers might want to use their folk media to seriously communicate about this disease so as to persuade their group members to understand it and to collaborate with the government on the disease prevention by strictly following its measures. They also might want to use their folk media, as the social outlet, for their group members who had suffered various effects from the pandemic, instead of using them for mainly entertaining. This research, which had applied the framework mentioned above on Northern Khmers' data, proved that even though this framework has existed for decades, it has been still proficiently valid for studying non-Tai ethnic Thai citizens' contemporary literary works. Furthermore, the study of each function's frequency shed light on the singers' emphasis which implicitly was in relation with their missions for serving both their nation and ethnic group in the time of crisis.

Keywords: Function of Song, Coronavirus Disease, Covid-19, Northern Khmer, Kantruem, Chiang Bruen

บทนำ

โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (โควิด-19) อุบัติขึ้นครั้งแรกตอนปลายปี 2562 ที่เมืองอู่ฮั่น ประเทศจีน ต่อมาได้ระบาดไปในหลายประเทศทั่วโลก รวมถึงประเทศไทยซึ่งตรวจพบผู้ป่วยรายแรกเมื่อ 13 มกราคม 2563 (ไทยรัฐออนไลน์, 2563) นับตั้งแต่เดือนมกราคมที่เริ่มตรวจพบผู้ป่วยจนถึงพฤษภาคม 2563 กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข (2563) เผยข้อมูลว่าประเทศไทยมีผู้ป่วยโควิด-19 แต่ละเดือนเรียงตามลำดับคือ 19 ราย 23 ราย 1,608 ราย 1,304 ราย และ 127 ราย และมีผู้เสียชีวิต 58 ศพ นอกจากนี้ กระทรวงสาธารณสุข (2563) ยังให้ข้อมูลเมื่อ 11 มิถุนายน 2563 ว่ามี 188 ประเทศทั่วโลกที่ได้รับผลกระทบจากโควิด-19 อาทิ สหรัฐอเมริกามีผู้ป่วย 1,910,735 คนและเสียชีวิต 109,533 ศพ จีนมีผู้ติดเชื้อ 83,022 คน และเสียชีวิต 4,634 ศพ ในขณะที่จำนวนผู้ป่วยทั่วโลกสูงถึง 6,638,912 คน และเสียชีวิตแล้ว 389,817 ศพ

การระบาดของโควิด-19 มีเพียงแต่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพและชีวิตของประชาชน แต่ยังมีส่งผลกระทบต่อภาคธุรกิจที่ต้องหยุดชะงักและก่อผลกระทบอื่น ๆ ตามมา ศาสตราจารย์ ดร.พิริยะ ผลพิรุฬห์ ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาพัฒนาการเศรษฐกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ กล่าวถึงผลกระทบนี้ว่า หลายประเทศต้องปิดประเทศเพื่อสกัดกั้นโรค ส่งผลให้เศรษฐกิจในชาติถดถอยรุนแรง เนื่องจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและอื่น ๆ ต้องหยุดชะงัก สถานประกอบการต้องปิดหรือเลิกกิจการ ประชาชนได้รับผลกระทบ

เรื่องราวได้เพราะตงงานหรือมีรายได้ลดลงมาก และเกิดปัญหาสุขภาพจิตเพิ่มขึ้นเพราะความเครียดสะสม เนื่องจากต้องกักตัวแต่ในบ้าน ขณะที่ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ กลับเพิ่มขึ้นทุกวัน ในบรรดากลุ่มคนที่ได้รับผลกระทบ คนหาเช้ากินค่ำได้รับผลกระทบมาก เพราะมีเพียงแต่ตงงาน แต่ยังไม่อาจเข้าถึงบริการสาธารณสุขอย่าง อุปกรณ์ป้องกันโรคและการตรวจรักษาโรคได้ (โพสต์ทูเดย์, 2563) จากปัญหาดังกล่าว ดร.เกียรติพงศ์ อริย-ปรีชา นักเศรษฐศาสตร์อาวุโสของธนาคารโลกให้ความเห็นว่า การระบาดของโรคนี้ทำให้อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจของไทยติดลบร้อยละ 3-5 ไทยจะกลายเป็นประเทศที่ได้ผลกระทบมากที่สุดในอาเซียน และรั้งท้ายเป็นอันดับ 2 ในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก (บีบีซีไทย, 2563ก) นอกจากนี้ธนาคารโลกยังเปิดเผยรายงานเรื่องผลกระทบจากโควิด-19 ว่าเศรษฐกิจโลกจะติดลบร้อยละ 5.2 นับเป็นผลกระทบที่รุนแรงที่สุดในรอบ 150 ปี และส่งผลให้ประชากรโลกตกอยู่ในภาวะยากจนสุดขีดมากถึง 70-100 ล้านคน (ข่าวไทยพีบีเอส, 2563)

ผลกระทบใหญ่หลวงที่เกิดขึ้นทำให้รัฐบาลไทยต้องตั้งศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (ศบค.) เมื่อ 12 มีนาคม 2563 เพื่อกำหนดนโยบายและออกมาตรการเร่งด่วนในการบริหารสถานการณ์ดังกล่าว (สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ทำเนียบรัฐบาล, 2563) ต่อมาเมื่อสถานการณ์การแพร่ระบาดในเดือนมีนาคมมีแนวโน้มสูงขึ้นมาก รัฐบาลจึงประกาศใช้พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 (พ.ร.ก.ฉุกเฉิน) ตั้งแต่ 26 มีนาคม 2563 โดยมีหลักการ 6 ข้อที่ต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด ได้แก่ ห้ามออกจากเคหสถานในเวลาที่กำหนดยกเว้นจะได้รับอนุญาต ห้ามชุมนุมมั่วสุม ห้ามบิดเบือนข่าวสารที่ทำให้เข้าใจผิดหรือเสนอข่าวที่ทำให้หวาดกลัว กำหนดเงื่อนไขการใช้เส้นทางคมนาคมและยานพาหนะ ห้ามใช้อาคารหรือเข้าอยู่ในสถานที่ใด ๆ ที่กำหนด และอพยพประชาชนออกจากพื้นที่ที่กำหนดเพื่อความปลอดภัย หากฝ่าฝืนจะต้องโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับไม่เกิน 40,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (บีบีซีไทย, 2563ข) นอกจากการตั้ง ศบค. และออก พ.ร.ก.ฉุกเฉินแล้ว รัฐบาลยังรณรงค์ให้ใช้มาตรการต่าง ๆ เพื่อสร้างการตระหนักรู้และกระตุ้นความร่วมมือในหมู่ประชาชนอันจะนำไปสู่การป้องกันและหยุดยั้งการระบาดของโรค เห็นได้จากหน่วยงานทุกระดับได้จัดทำอินโฟกราฟิกประชาสัมพันธ์ให้บุคลากรสวมหน้ากากอนามัย ล้างมือด้วยเจลแอลกอฮอล์ ตรวจวัดอุณหภูมิร่างกายก่อนเข้าทำงาน เว้นระยะห่างทางกายภาพ ลดเวลาทำงานและให้ทำงานที่บ้านเพื่อลดความเสี่ยงในการติดเชื้อ

มีเพียงแต่รัฐบาลและหน่วยงานต่าง ๆ เท่านั้นที่รณรงค์เรื่องนี้ แต่ประชาชนหลายกลุ่มในชาติยังมีส่วนร่วมอีกด้วย เช่น ศิลปินชาวไทยจำนวนมากได้ใช้ความสามารถเฉพาะทางผลิตและเผยแพร่เพลงเกี่ยวกับโควิด-19 เพื่อสื่อสารกับผู้ฟังร่วมชาติ เพลงเหล่านี้มิได้มีแต่เพลงที่ขับร้องเป็นภาษาไทยมาตรฐานหรือภาษาไทยถิ่น แต่ยังมีเพลงที่ขับร้องเป็นภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์อื่นที่ไม่ใช่ไทอิกด้วย อาทิ เพลงที่ขับร้องเป็นภาษาเขมรถิ่นไทยซึ่งเป็นภาษาของคนไทยเชื้อสายเขมรหรือที่เรียกว่าศัพท์วิชาการว่า “ชาวเขมรถิ่นไทย”

ชาวเขมรถิ่นไทยมีประมาณ 1.4 ล้านคนทั่วประเทศ ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในอีสานใต้ในจังหวัดสุรินทร์ บุรีรัมย์ และศรีสะเกษ (สุวิไล เปรมศรีรัตน์ และคณะ, 2547) ชนกลุ่มนี้มีได้มีแต่ภาษาเท่านั้นที่แสดงอัต-

ลักษณะของกลุ่ม แต่ยังมีวัฒนธรรมอื่น ๆ ที่โดดเด่น อาทิ วัฒนธรรมเพลง เพลงของชาวเขมรในไทยมีหลายประเภท แต่ที่ยังคงอยู่และได้รับการพัฒนาให้เข้ากับยุคสมัยคือกันตรึมและเจียงเบริน เพลงกันตรึมในอดีตเรียกว่า “กันตรึมโบราณ” บรรเลงด้วยเครื่องดนตรีพื้นบ้านคือ กลอง ซอ และปี่อ้อ ขับร้องเดี่ยวหรือเป็นคู่ด้วยภาษาเขมรในไทยในบริบทพิธีกรรม ใช้เนื้อร้องที่สืบทอดมาแต่โบราณ เป็นเรื่องเกี่ยวกับความรัก ความทุกข์ยากในชีวิต วิถีชีวิตทั่วไป การสั่งสอน และเรื่องสองแง่สองง่าม ต่อมาเพลงประเภทนี้ได้รับอิทธิพลจากเพลงลูกทุ่งและเพลงแนวอื่น ๆ จนเริ่มมีพัฒนาการตั้งแต่ปลายทศวรรษ 2510 เกิดเป็นกันตรึมรูปแบบใหม่ที่เรียกว่า “กันตรึมประยุกต์” กันตรึมแนวนี้นี้เริ่มได้รับความนิยมตั้งแต่ทศวรรษ 2520 จนถึงปัจจุบัน มีพัฒนาการหลายด้านดังนี้ ทำนองเพลงมีความแปลกใหม่และหลากหลาย เพราะใช้เครื่องดนตรีกันตรึมโบราณบรรเลงร่วมกับเครื่องดนตรีของกลุ่มชาติพันธุ์อื่นหรือเครื่องดนตรีสากล ขับร้องด้วยภาษาหลัก 3 ภาษา ได้แก่ เขมรในไทย ไทย และลาวอีสาน เพลงหนึ่งเพลงอาจพบภาษาเหล่านี้เพียงภาษาเดียว ปนหรือสลับตั้งแต่ 2 ภาษาขึ้นไป เนื้อร้องใหม่ที่ผลิตยังอาจจัดหมวดหมู่ได้ตามแบบเพลงกันตรึมโบราณ แต่มีความแตกต่างในแง่รายละเอียดที่สัมพันธ์กับสังคมไทยร่วมสมัยมากขึ้น โดยเฉพาะการบันทึกเหตุการณ์สำคัญที่ส่งผลกระทบต่อชีวิตของสมาชิก เพลงประเภทนี้ผลิตขึ้นเพื่อการพาณิชย์และเผยแพร่เพื่อความบันเทิงเป็นสำคัญ ส่วนเจียงเบรินเป็นเพลงที่มักขับร้องเป็นคู่ประกอบการขับแคนคลอ นิยมขับร้องพุทธศาสนา คำสอน และนิทานพื้นบ้านขนาดยาวตลอดทั้งคืนในงานบุญประเพณีทั้งงานมงคลและอวมงคล ปัจจุบันนิยมแสดงในงานศพ เจียงเบรินได้รับการพัฒนาจนกลายเป็นเจียงเบรินซึ่งในทศวรรษ 2530 โดยการเพิ่มเครื่องดนตรีพื้นบ้านชนิดอื่นและเครื่องดนตรีสากลเข้าไปเพื่อปรับจังหวะและการร้องให้เร็วขึ้น นำเสนอเนื้อหาเรื่องการสั่งสอน เรื่องทางโลก อาทิ ความรักและอาจแทรกเหตุการณ์ร่วมสมัยลงไป แม้กันตรึมและเจียงเบรินจะยังคงได้รับความนิยม แต่กันตรึมจะได้รับความนิยมมากกว่า เพราะเข้าถึงคนเขมรในไทยทุกช่วงวัย ขณะที่เจียงเบรินนิยมในหมู่ผู้สูงอายุ (ดิเรก หงษ์ทอง, 2559) ด้วยเหตุนี้จึงพบการผลิตเพลงกันตรึมมากกว่าเจียงเบรินอย่างเห็นได้ชัด

ตั้งแต่มีนาคม 2563 พบว่ามีกระแสเผยแพร่เพลงกันตรึมและเจียงเบรินที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับโควิด-19 ทางเว็บไซต์ยูทูปดอทคอมเพื่อสื่อสารกับสมาชิกในกลุ่ม จากการศึกษาในเบื้องต้นพบว่าเพลงเหล่านี้มีบทบาทสำคัญหลายประการ ยกตัวอย่างเพลง “กันตรึมอีสานใต้ต้านภัยโควิด” ของเนตรนาง อรุณรุ่ง (2563ก) ซึ่งมีเนื้อร้องตอนหนึ่งว่า “โควิดสิบกวาเมียนรังกาโลกแพนเดีย บองปโชนปเราะฮชเรียบบองเอญแด่จันอุ้งเนวิมันบาน ช่วยกันกำจัดไปโยนเอญรวมมือนีอุ้งรัฐบาล สามัคคีสู้ไปด้วยกันให้มันพ้นพานเนตาแยย” คำแปล “โควิดสิบเก้ามีเรื่องราวร้อนโลกแผ่นดิน พี่น้องชายหญิงพี่เอญดูเหมือนจะอยู่ไม่ได้ ช่วยกันกำจัดไปนางเอญร่วมมือกับรัฐบาล สามัคคีสู้ไปด้วยกันให้มันพ้นผ่านหน้าตายาย” จากเนื้อร้องนี้จะพบบทบาทของเพลง 2 ด้านดังนี้ ด้านแรก การเป็นทางระบายความคับข้องใจ ดังมีการกล่าวถึงความเดือดร้อนของพลเมืองโลกที่ได้รับผลกระทบจากโควิด-19 ด้านต่อมา การเป็นสื่อมวลชนชาวบ้าน เพลงทำหน้าที่เป็นกระบอกเสียงให้รัฐบาลในการขอความร่วมมือจากสมาชิกในกลุ่มให้รวมพลังและร่วมมือกับรัฐบาลเพื่อต่อสู้และกำจัดโรคนี้

ผลการศึกษาดังกล่าวประกอบกับการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง พบว่ามีงานวิจัยหลายเรื่องที่เกี่ยวข้องตั้งแต่กลางปี 2563 เป็นต้นมาศึกษาข้อมูลภาษาและวรรณกรรมไทยเกี่ยวกับโควิด-19 งานวิจัยเหล่านี้อาจจำแนกได้เป็น 2 กลุ่มหลัก กลุ่มแรกเป็นงานวิจัยทางภาษาศาสตร์ ประกอบด้วยบทความวิจัย 3 เรื่องดังนี้ เรื่องแรก คือ “[ไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 คือ ศัตรู]: การศึกษาอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ของคนไทยตามแนวภาษาศาสตร์ปริชาน” ของธนพล เอกพจน์ วิรัช วงศ์กัณน์ทวัฒน์ และปานัน ปลั่งเจริญศรี (2563) งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาอุปคำอุปลักษณะที่สะท้อนมโนทัศน์ของคนไทยซึ่งเปรียบโควิด-19 เป็นศัตรู โดยเก็บข้อมูลจากห้องสนทนาในเว็บไซต์พันทิปดอทคอมที่เผยแพร่ในเดือนมกราคม-เมษายน 2563 และใช้ทฤษฎีการศึกษาอุปลักษณะตามมุมมองภาษาศาสตร์ปริชานของ Lakoff and Johnson ผลการศึกษาพบรูปคำอุปลักษณะศัตรู 44 รูปคำซึ่งจำแนกได้เป็น 7 กลุ่มความหมาย ได้แก่ รูปคำอุปลักษณะศัตรู คู่ต่อสู้ของศัตรู สถานะที่ต่อสู้ กิริยาของศัตรู อาวุธ ลักษณะการต่อสู้ และผลของการต่อสู้ รูปคำเหล่านี้สะท้อนให้เห็นมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาซึ่งมองว่าโควิด-19 เข้ามารุกรานและสร้างความเดือดร้อนแก่นมนุษย์ มนุษย์จึงต้องหาทางต่อสู้เพื่อให้รอดพ้นจากภัยคุกคามนี้ เรื่องต่อมา คือ “ความสัมพันธ์เชิงหน้าที่ของหน่วยทางภาษากรณีการขึ้นต้นพาดหัวข่าวเกี่ยวกับเชื้อไวรัสในช่วงที่มีการระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่” ของจอมขวัญ สุทธินันท์ และจอมใจ สุทธินันท์ (2563) งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาหน่วยทางภาษาในพาดหัวข่าวเกี่ยวกับเชื้อไวรัสในช่วงที่มีการระบาดของโควิด-19 โดยเก็บข้อมูลพาดหัวข่าวจากอินเทอร์เน็ตในเดือนกุมภาพันธ์-มีนาคม 2563 ซึ่งพบจำนวน 32 พาดหัวข่าว ผลการศึกษพบว่ามีการใช้หน่วยทางภาษาประเภทนามวลีเป็นประธานของประโยคมากที่สุด รองลงมาเป็นการใช้หน่วยทางภาษาประเภทกริยาวลีเป็นภาคแสดงของประโยค และที่พบน้อยที่สุดคือการใช้หน่วยทางภาษาประเภทปริมาณวลีบอกจำนวนคำนามในประโยค เรื่องสุดท้าย คือ “การสื่อสารเชิงสุนทรียภาพ: การดำรงอยู่ของภาษาไทยถิ่นใต้ในสถานการณ์โรคระบาดไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019” ของรัชนิชาญ เจียรอด (2563) งานวิจัยนี้มุ่งวิเคราะห์การใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารเชิงสุนทรียภาพในสถานการณ์การระบาดของโควิด-19 โดยใช้การสัมภาษณ์ผู้บอกภาษาที่เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์จำนวน 78 คนในเดือนมีนาคม-มิถุนายน 2563 ผลการวิจัยพบว่าการใช้ภาษาที่แสดงถึงความรัก ความกลัว ตื่นเต้น และตกใจเป็นสุนทรียรสที่พบบ่อยที่สุด ในขณะที่การใช้ภาษาที่แสดงถึงความเมตตา กรุณา และความขบขันเป็นสุนทรียรสที่พบน้อยที่สุด ผลการศึกษานี้เป็นประโยชน์ต่อการเลือกใช้ถ้อยคำเพื่อเสริมสร้างทัศนคติเชิงบวกแก่ผู้ส่งสารและผู้รับสารในสถานการณ์โรคระบาด กลุ่มต่อมาเป็นงานวิจัยที่ศึกษาด้านวรรณกรรมซึ่งมี 1 เรื่อง คือ “สุนทรียภาพของชีวิตผ่านภาษาและการสืบสรวงวรรณศิลป์ท่ามกลางวิกฤตโควิด-19” ของ นิตยา แก้วคัลณา (2563) งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาบทบาทของภาษาและวรรณศิลป์ที่สื่อสารจากข้อมูลหลากหลายประเภท ได้แก่ สไลด์แกนของรัฐ แคลชั่นคำคม บทเพลง และกวีนิพนธ์ ซึ่งเผยแพร่ในสื่อออนไลน์ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์-พฤษภาคม 2563 ผลการศึกษพบว่า ข้อมูลเหล่านี้ใช้ภาษาและวรรณศิลป์ อาทิ การเล่นคำ การเล่นสัมผัส การใช้ภาษาจินตภาพ หรือการใช้ความคุ้นเคย ในการสื่อสารที่กระชับใจ เพื่อ

บอกเล่าเรื่องราวและความรู้สึกนึกคิด เกิดเป็นทัศนคติและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่จะช่วยให้คนไทยปลอดภัยจากโควิด-19 ตลอดจนทำหน้าที่เป็นบทบันทึกประสบการณ์ร่วมของมนุษยชาติเกี่ยวกับโรคระบาด

เมื่อพิจารณางานวิจัยทั้ง 4 เรื่องข้างต้นพบว่าเป็นการเลือกศึกษาประเด็นสำคัญ 4 ประเด็น ได้แก่ รูปคำอุปลักษณ์ หน่วยทางภาษา ภาษาเชิงสุนทรียภาพ บทบาทของภาษาและวรรณศิลป์ โดยเลือกศึกษาในกลุ่มข้อมูลอันหลากหลาย ได้แก่ บทสนทนาในเว็บไซต์ชื่อดัง พาดหัวข่าวที่เผยแพร่ในสื่อออนไลน์ การสัมภาษณ์ผู้บอกภาษา และข้อมูลประเภทสไลด์แกนของรัฐ แคปชั่นคำคม บทเพลง และกวีนิพนธ์ จึงเป็นที่แน่ชัดว่ายังไม่มีงานวิจัยใดที่ศึกษากลุ่มข้อมูลเฉพาะอย่างเพลงเกี่ยวกับโควิด-19 ของชาวเขมรถิ่นไทยในประเด็นบทบาทของเพลงกลุ่มนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาข้อมูลดังกล่าวโดยมีคำถามวิจัย 2 ประการดังนี้ ประการแรก เพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับโควิด-19 ของชาวเขมรถิ่นไทยมีบทบาทด้านใดบ้าง ประการต่อมา บทบาทดังกล่าวแต่ละด้านได้รับการกล่าวถึงมากน้อยเพียงใด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทของเพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับโควิด-19 ของชาวเขมรถิ่นไทย
2. เพื่อศึกษาความโดดเด่นของบทบาทดังกล่าวแต่ละด้านโดยอาศัยการนับความถี่ที่ปรากฏ

ขอบเขตของข้อมูลวิจัย

ผู้วิจัยรวบรวมเพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับโควิด-19 ของชาวเขมรถิ่นไทยจากเว็บไซต์ยูทูปดอทคอมเป็นเวลา 3 เดือนตั้งแต่มีนาคม-พฤษภาคม 2563 พบข้อมูล 18 เพลงซึ่งเริ่มเผยแพร่ตั้งแต่ 11 มีนาคม-25 พฤษภาคม 2563 ข้อมูลกลุ่มนี้อาจจำแนกตามเกณฑ์ประเภทของเพลงได้ 2 กลุ่มหลักคือเพลงกันตรึมประยุกต์ 17 เพลงและเพลงเจริญเบริน 1 เพลง เมื่อจัดกลุ่มตามเดือนที่เผยแพร่จะพบว่าเดือนมีนาคมพบ 3 เพลง ได้แก่ เพลง “ไวรัสโควิด-19” และ “เผื่อระวังโควิด 2019” ของน้ำผึ้ง เมืองสุรินทร์ และเพลง “covid-19” ของเนตรนาง อรุณรุ่ง ต่อมาเดือนเมษายนพบ 13 เพลง ได้แก่ เพลง “รณรงค์งดเล่นสงกรานต์หยุดเชื้อเพื่อชาติ” ของน้ำผึ้ง เมืองสุรินทร์ เพลง “กันตรึมอีสานใต้ต้านภัยโควิด” ของเนตรนาง อรุณรุ่ง เพลง “เตือนภัยโควิด 19” ของหงา ลายเถาว์ เพลง “โควิดซาจะมาขอแต่ง” ของสมานชัย เสียงระทม เพลง “กันตรึมโควิด 19” ของอดุล ดารีกีร็อก เพลง “โควิด 19” ของส่องแสง รุ่งเรืองชัย เพลง “กันตรึมโควิดคลายคลาย” [กันตรึมโควิดคลาดไกล] ของน้ำหวาน เมืองสุรินทร์ เพลง “อาระบาลโควิด [ไ้อ์ฮาโควิด]” ของเงาะ งอกงาม เพลง “กันตรึมผู้สูงวัยรู้เท่าทันโควิด-19” ของรุ่งนรินทร์ เมืองตำแย เพลง “อาโควิดจัญไร [ไ้อ์โควิดจัญไร]” ของดาร์ก้า กันตรึมรีอ็อค เพลง “กันตรึมสู้โควิด” ของโอม วารีสศิลป์ เพลง “อาปราชโควิด [ไ้อ์พราโควิด]” ของวุฒิชัย และเพลงเจริญเบริน “โควิด-19” ของไ้อะ ก้องสุรินทร์ ส่วนในเดือนพฤษภาคมพบ 2 เพลง คือ เพลง “โควิดซาจะมาขอแต่ง” ของกระยง ดาวอีสานใต้ และเพลง “โควิด 19 Ep.2” ของโอม วารีสศิลป์และพรชาติ

³ คนเขมรถิ่นไทยมองว่าการพลัดพรากทำให้เกิดทุกข์ เพราะอาจเป็นไข้ใจ ตกยาก หรือเจ็บป่วยถึงขั้นเสียชีวิต คำนี้จึงเป็นคำด่า

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้กรอบแนวคิดเรื่องบทบาทของเพลงพื้นบ้านไทย 5 ด้านที่สุกัญญา สุกฉายา (2545, หน้า 77-87) เสนอไว้ในหนังสือ *เพลงพื้นบ้านศึกษา* กรอบแนวคิดดังกล่าวมีรายละเอียดดังนี้ บทบาทแรก การให้ความบันเทิง เกิดจากเพลงได้สร้างความสนุกสนาน เพลิดเพลิน เรียกเสียงหัวเราะ และสร้างความผ่อนคลายแก่ผู้ฟัง บทบาทต่อมา การให้การศึกษ เกิดจากเพลงให้ความรู้ทางโลกหรือทางธรรม ความรู้ทางโลกมีหลายเรื่อง อาทิ ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความเป็นมาของบ้านเมือง ขนบธรรมเนียมประเพณี คุณธรรม จริยธรรม กฎเกณฑ์หรือแนวทางดำเนินชีวิตในสังคม ส่วนความรู้ทางธรรมเป็นเรื่องพุทธประวัติและหลักธรรมต่าง ๆ บทบาทที่ 3 การควบคุมสังคม เกิดจากเพลงทำหน้าที่ส่งเสริมการควบคุมและรักษาวินัยของสังคม ชี้นำระเบียบแบบแผนและพฤติกรรมที่เหมาะสม บทบาทที่ 4 การเป็นทางระบายความคับข้องใจ เกิดจากเพลงถูกใช้เป็นพื้นที่ระบายความคับข้องใจที่มีต่อการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ตลอดจนประเพณีและค่านิยมต่าง ๆ ที่ทำให้ชีวิตต้องทุกข์ยาก ถูกแบ่งแยกกีดกัน หรือได้รับความอยุติธรรม บทบาทสุดท้าย การเป็นสื่อมวลชนชาวบ้าน เกิดจากเพลงทำหน้าที่ช่วยเหลือชุมชนหรือรัฐบาลแจ้งข่าวสารที่เป็นประโยชน์แก่สมาชิกหรือเป็นกระบอกเสียงให้ชาวบ้านได้วิพากษ์วิจารณ์เรื่องต่าง ๆ อาทิ เหตุการณ์บ้านเมือง

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังใช้การนับความถี่ของบทบาทแต่ละด้านที่ปรากฏเพื่อตรวจสอบว่าพบบทบาทใดมากที่สุดตามลำดับ จะได้ทราบถึงจุดเน้นของผู้ส่งสาร วิธีนับความถี่ในที่นี้อาศัยการจับประเด็นบทบาทแต่ละด้านที่พบและนับการปรากฏของบทบาทดังกล่าวแต่ละครั้งเป็น 1 หน่วย (ครั้ง) ทั้งนี้จะไม่นับซ้ำในส่วนที่เป็นท่อนสุกหรือส่วนที่ร้องซ้ำ ยกตัวอย่างการนับความถี่ในเพลง “covid-19” ของเนตรนาง อรุณรุ่ง (2563ข) ซึ่งมีเนื้อหาดอนหนึ่งว่า “อาหารจำเริญแสนลำบาก คะหน้ากากอนามัย กนึ่งโลกแผ่นดินเดียกเดามืออุดเฮีย” คำแปล “(1) อาหารการกินแสนลำบาก (2) สวมหน้ากากอนามัย (3) ในโลกแผ่นดินเดียกร้อนหมดแล้ว” จากเพลงนี้วิเคราะห์บทบาทที่พบได้ 2 บทบาท บทบาทแรกคือการเป็นทางระบายความคับข้องใจซึ่งกล่าวถึงความเดือดร้อนทางกายที่คนเขมรถิ่นไทยประสบดังกล่าวกับด้วยหมายเลข (1) และความเดือดร้อนที่ประชาชนทั่วโลกประสบซึ่งกล่าวกับด้วยหมายเลข (3) ฉะนั้นบทบาทนี้จึงปรากฏการกล่าวถึง 2 ครั้ง ส่วนบทบาทต่อมาคือการควบคุมสังคมโดยการบอกให้สวมหน้ากากอนามัยได้รับการกล่าวถึง 1 ครั้งดังกล่าวกับด้วยหมายเลข (2)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- 1.) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.) รวบรวมเพลงของชาวเขมรถิ่นไทยที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาซึ่งเผยแพร่ในเว็บไซต์ยูทูปดอทคอม

3.) ถอดเนื้อเพลงภาษาเขมรถิ่นไทยและเรียบเรียงเป็นภาษาไทย กรณีที่ขับร้องหรือพูดเป็นภาษาเขมรถิ่นไทยจะถอดเสียงเป็นอักษรไทยตามคู่มือระบบการเขียนภาษาเขมรถิ่นไทยอักษรไทย ฉบับ

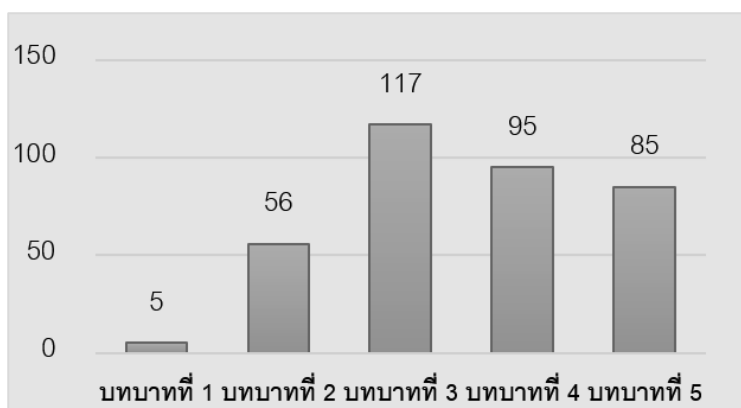

ราชบัณฑิตยสถาน (2556) แต่ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ปรับระบบการถอดเสียงดังกล่าวประการหนึ่ง คือ การพิมพ์คำร้องแต่ละวรรคไว้ชิดกัน และเคาะ 1 ครั้งเมื่อเริ่มพิมพ์คำร้องวรรคถัดไป เพื่อให้ผู้อ่านสังเกตเรื่องการแบ่งวรรคในเนื้อเพลง การปรับเช่นนี้เพื่อให้สอดคล้องกับการบันทึกถ้อยกรองซึ่งมักแบ่งเนื้อหาออกเป็นวรรค ๆ และเพื่อการประหยัดพื้นที่ของบทความ ส่วนกรณีการขับร้องบางวรรคหรือบางคำเป็นภาษาไทย ผู้วิจัยจะคงวิธีสะกดคำตามอักขรวิธีภาษาไทยปัจจุบันที่ปรากฏในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554

4.) วิเคราะห์ข้อมูลและเสนอผลการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลวิจัยพบว่า เพลงเกี่ยวกับโควิด-19 ของชาวเขมรถิ่นไทยนำเสนอบทบาททั้ง 5 ด้านตามที่สุกัญญา สุขฉายาเสนอไว้ โดยบทบาทแต่ละด้านได้รับการกล่าวถึงด้วยความถี่ที่แตกต่างกันดังนี้ (1.) ด้านการให้ความบันเทิง พบในเพลง 3 เพลงและได้รับการกล่าวถึง 5 ครั้ง (2.) ด้านการให้การศึกษ พบในเพลง 15 เพลงและได้รับการกล่าวถึง 56 ครั้ง (3.) ด้านการควบคุมสังคม พบในเพลง 15 เพลงและได้รับการกล่าวถึง 117 ครั้ง (4.) ด้านการเป็นทางระบายความคับข้องใจ พบในเพลง 12 เพลงและได้รับการกล่าวถึง 95 ครั้ง และ (5.) ด้านการเป็นสื่อมวลชนชาวบ้าน พบในเพลง 14 เพลงและได้รับการกล่าวถึง 85 ครั้ง

ภาพที่ 1 แผนภูมิแสดงความถี่ของบทบาทแต่ละด้านที่พบในเพลงเกี่ยวกับโควิด-19 ของชาวเขมรถิ่นไทย

ผลการวิเคราะห์ในภาพรวมข้างต้นบ่งชี้ว่าเพลงเกี่ยวกับโควิด-19 ของชาวเขมรถิ่นไทยเน้นนำเสนอบทบาทสำคัญ 4 ด้านคือด้านที่ 2-4 โดยมีบทบาทที่ได้รับการกล่าวถึงมากที่สุดตามลำดับ คือ การควบคุมสังคม การเป็นทางระบายความคับข้องใจ การเป็นสื่อมวลชนชาวบ้าน และการให้การศึกษ ส่วนบทบาทด้านการให้ความบันเทิงพบน้อยที่สุดและพบน้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับบทบาทด้านอื่น ๆ ลำดับต่อไปเป็นการวิเคราะห์บทบาทแต่ละด้านในรายละเอียดโดยเรียงลำดับจากบทบาทที่มีความถี่มากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ดังนี้

1. บทบาทด้านการควบคุมสังคม

บทบาทนี้พบในเพลง 15 เพลงและได้รับการกล่าวถึงมากที่สุด 117 ครั้ง จำแนกเป็น 2 ประเด็นย่อย คือ การควบคุมการใช้ชีวิตประจำวันระดับปัจเจกบุคคล และการสร้างระยะห่างระหว่างบุคคลตลอดจนการจำกัดการเดินทาง

บทบาทย่อยบทบาทแรกพบในเพลง 14 เพลงและได้รับการกล่าวถึง 71 ครั้ง เพลงกลุ่มนี้พยายามควบคุมชาวเขมรในไทยทั้งในด้านพฤติกรรม การรับรู้ข่าวสาร อารมณ์ความรู้สึกและความคิด ดังนี้

ความพยายามควบคุมพฤติกรรมมีหลายเรื่อง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ประการแรก การให้วิธีต่าง ๆ ป้องกันเชื้อโรค พบในเพลง 14 เพลงและได้รับการกล่าวถึง 42 ครั้ง วิธีป้องกันที่ได้รับการเน้นย้ำมากที่สุดคือการให้สวมหน้ากากอนามัยทุกครั้งที่ยกนอกบ้าน พบในเพลง 14 เพลงและได้รับการกล่าวถึง 30 ครั้ง ดังตัวอย่าง “*เดี๋ยวก่อนจะออกนอกบ้าน หน้ากากอนามัยเบิดจระเข้เบิดเมืออิด*” คำแปล “*ไปไหน[มาไหน]เขาให้มืผ้าอนามัย⁴ หรือหน้ากากอนามัยเบิดจุมกเบิดปาก*” (โอม วาริศิลป์, 2563) วิธีป้องกันที่ได้รับการเน้นย้ำรองลงมาคือการให้ล้างมือด้วยเจลแอลกอฮอล์หรือล้างมือบ่อย ๆ พบในเพลง 8 เพลงและได้รับการกล่าวถึง 12 ครั้ง ดังตัวอย่าง “*ออยตะนาากากอนาไมเลียงไดนึ่งองเจล ซาลับพงเยลนึ่งองกอส*” คำแปล “*ให้สวมหน้ากากอนามัยล้างมือด้วยเจล ซ่า[เชื้อโรคด้วย]พวกเจลกับแอลกอฮอล์*” (เหงา ลายเถาว์, 2563) ประการต่อมา การควบคุมเรื่องการรับประทานอาหารและเครื่องดื่ม พบในเพลง 6 เพลงและได้รับการกล่าวถึง 9 ครั้ง เพลงกลุ่มนี้แนะนำลักษณะอาหารที่ควรรับประทานและวิธีรับประทานอาหารที่ช่วยป้องกันโรค คือ อาหารที่ปลอดภัยและถูกสุขลักษณะ สะอาดและปรุงสุกใหม่ รวมถึงให้ใช้ช้อนกลางขณะรับประทานอาหารอีกด้วย ดังตัวอย่าง “*กินร้อนช้อนกลางแล้วสวมหน้ากากอนามัย เพื่อความปลอดภัยจากโควิดไนทีน*” (รุ่งนรินทร์ เมืองดำแรย, 2563) นอกจากนี้ยังควบคุมเรื่องการดื่มสุรา ดังตัวอย่าง “*รนาเพอะชรา ออยชบเพอะเชนี เบอรนามันจื้อนะ กิจับเจือบกุแนอนนอบองปอินเนอ*” คำแปล “*ใครที่ดื่มเหล้าให้หยุดดื่มก่อน ถ้าใครไม่เชื่อนะ เขาจับติดคุกแน่นอนนะพี่น้องนะ*” (อดุล ดาริกีรอก, 2563) ประการสุดท้าย การแนะนำให้ออกกำลังกายเพื่อสร้างภูมิคุ้มกัน พบในเพลง 2 เพลงและได้รับการกล่าวถึง 3 ครั้ง ดังตัวอย่าง “*ออกกำลังกายช่วยให้ภูมิคุ้มกัน ช่วยกำจัดต่อต้านการระบาดโควิดนั้นให้หมดสิ้นไป*” (น้ำผึ้ง เมืองสุรินทร์, 2563ก)

ส่วนการควบคุมการรับรู้ข่าวสาร อารมณ์ความรู้สึกและความคิด พบในเพลง 10 เพลงและได้รับการกล่าวถึง 16 ครั้ง ประกอบด้วยการแนะนำให้ติดตามข่าวสาร ข้อเสนอแนะและคำสั่งของรัฐบาล พบในเพลง 7 เพลงและได้รับการกล่าวถึง 8 ครั้ง ดังตัวอย่าง “*ซดบเบียก้อยจ่าซดบพูนากิประกาศ*” คำแปล “*ฟังคำให้จ่าฟังผู้นำเขาประกาศ*” (เงาะ งอกงาม, 2563) และให้ตั้งสติกับใช้ปัญญาในการป้องกันโรค พบในเพลง 5 เพลง

⁴ “ผ้าอนามัย” ในบริบทนี้หมายถึง หน้ากากอนามัยแบบผ้า มิได้หมายถึงผลิตภัณฑ์ผู้หญิงใช้ยามมีประจำเดือนแต่อย่างใด

และได้รับการกล่าวถึง 9 ครั้ง ดังตัวอย่าง “ควบคุมตนเองอย่างมีสติปัญญาฉบับไว...สร้างวัดขึ้นด้วยปัญญาฆ่าไวรัสโควิดในทันที” (น้ำผึ้ง เมืองสุรินทร์, 2563ข)

บทบาทย่อยต่อมาซึ่งมีหลายประเด็น พบในเพลง 11 เพลงและได้รับการกล่าวถึง 46 ครั้ง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ประการแรก ให้ทำกิจกรรมแต่ในบ้านทั้งกิจกรรมในชีวิตประจำวันและกิจกรรมตามประเพณี ให้งดไปสถานที่เสี่ยง และหากต้องติดต่อบุคคลอื่นที่อยู่ห่างไกลให้เลือกใช้เทคโนโลยีสื่อสารสมัยใหม่แทนการพบปะโดยตรง พบในเพลง 11 เพลงและได้รับการกล่าวถึง 26 ครั้ง ดังตัวอย่าง “สืบสานเทศกาลประเพณีสงกรานต์ไทย ปฏิบัติอยู่ในครอบครัวเรานี้จิตสะอาด อัญชลีวันทาอภิวาทสงฆ์น้ำพระพุทธรูปอยู่ที่บ้าน แสดงความกตัญญูขอพรพ่อแม่และญาติผู้ใหญ่ที่อาศัยอยู่บ้านเดียวกัน...ขอพรพ่อแม่ญาติผู้ใหญ่อยู่ไกลกันให้แสดงผ่านโทรศัพท์หรือสื่อสังคมออนไลน์” (น้ำผึ้ง เมืองสุรินทร์, 2563ค) ประการต่อมา ให้เว้นระยะห่าง 1-2 เมตรเมื่อออกนอกบ้านและไม่ไปมั่วสุมกัน พบในเพลง 5 เพลงและได้รับการกล่าวถึง 14 ครั้ง ดังตัวอย่าง “บารักขายคเนียเลิพีเมียด” คำแปล “ต้องห่างกันถึงสองเมตร” (ดาร์ก้า กันตรัมรีอ็อค, 2563) ประการที่สาม ควบคุมบุคคลกลุ่มเสี่ยง พบในเพลง 3 เพลงและได้รับการกล่าวถึง 4 ครั้ง มีการเตือนบุคคลที่กลับจากประเทศกลุ่มเสี่ยงหรือสถานที่เสี่ยงให้กักตัว 14 วัน พบในเพลง 2 เพลงและได้รับการกล่าวถึง 2 ครั้ง ดังตัวอย่าง “บานตาก็ประกาศออยเนวีประเดี่ยฮุนตนโอบัง เบอรนาโมปีบูนเชียงเกอูคเวีย กไมยัวโมเจ็บบเนยะชเราะเดอ” คำแปล “เขาถึงได้ประกาศให้อยู่บ้านสิบสี่วัน ถ้าใครมาจากที่เสี่ยงก็ช่าง อย่าได้เ้ามาติดชาวบ้านนะ” (ไอ้ะ ก้องสุรินทร์, 2563) และควบคุมการสัมผัสผู้ป่วย พบในเพลง 2 เพลงและได้รับการกล่าวถึง 2 ครั้ง ดังตัวอย่าง “เสี่ยงคนเป็นใช้อยู่ที่ปลอดภัยอย่าออกไปในแห่ง สถานที่เสี่ยงผู้คนแออัดสารพัดทุกแหล่ง” (น้ำผึ้ง เมืองสุรินทร์, 2563ข) ประการสุดท้าย ห้ามเดินทางข้ามจังหวัด พบในเพลง 2 เพลงและได้รับการกล่าวถึง 2 ครั้ง ดังตัวอย่าง “สงกรานต์ปีนี้ร่วมมือร่วมใจกันเถิดหนา...พี่บ้าน่าอาจเดินทางกลับภูมิลำเนา” (น้ำผึ้ง เมืองสุรินทร์, 2563ค)

2. บทบาทด้านการเป็นทางระบายความคับข้องใจ

บทบาทนี้พบในเพลง 12 เพลงและได้รับการกล่าวถึงเป็นอันดับสองจำนวน 95 ครั้ง จำแนกเป็น 2 ด้านย่อย คือ การระบายความเดือดร้อนที่เกิดขึ้นหลายระดับ และการตอบโต้โควิด-19 ด้วยความรุนแรง

ความเดือดร้อนที่ถูกกล่าวถึงมีหลายระดับตั้งแต่ระดับกลุ่มชาติพันธุ์ ระดับประเทศ และระดับโลก พบในเพลง 12 เพลงและได้รับการกล่าวถึง 75 ครั้ง มีการระบายความเดือดร้อนระดับกลุ่มชาติพันธุ์มากที่สุด พบในเพลง 11 เพลงและได้รับการกล่าวถึง 62 ครั้ง จำแนกเป็นความเดือดร้อนเรื่องรายได้ ความเดือดร้อนทางกายและจิตใจ ความเดือดร้อนเรื่องรายได้เกิดจากการตกงานและสูญเสียรายได้ พบในเพลง 5 เพลงและได้รับการกล่าวถึง 26 ครั้ง ดังตัวอย่าง “อาเนติเตเนียะยากร์เนียะกรอู เดิวิรับซูลมึงกอกุ่ขงายบองขงายปโวน แมเน็งฮิวค็อมแตเทอการจุนชตางออยโกน บัฮวิกริดโควิดการกอมันบานเทอน้องรัวชตางตราปเรอู” คำแปล “สงสารหนอนคนยากคนจน ไปรับจ้าง[ใน]กรุงเทพห่างพี่ห่างน้อง แมกับพ่อเอาแต่ทำงานส่งเงินให้ลูก ถูกวิกฤต

โควิดงานก็ไม่ได้ทำอะไรหาเงินที่ไหนใช้” (ไอ้ะ ก้องสุรินทร์, 2563) ต่อมา ความเดือดร้อนทางกาย พบในเพลง 10 เพลงและได้รับการกล่าวถึง 18 ครั้ง เกิดจากความลำบากในการหาอาหารมาประทังชีพช่วงตกงานหรือขาดรายได้และต้องกักตัว เกิดจากความเหน็ดเหนื่อยเนื่องจากการทำมาหากินลำบากมากขึ้น และเกิดจากความลำบากที่ต้องสวมหน้ากากอนามัยเป็นเวลานาน ดังตัวอย่าง “บุญโรคโควิดเทออยเียงนอก้าซู้ด ซูยาก ซูฮู้ดบุญอนโควิดอจังไร” คำแปล “เพราะโรคโควิดทำให้เราเหนื่อยยากจน สู้ลำบากสู้ดเพราะโควิดไอ้จัญไร” (ดาร์ก้า กันตรัมรีด, 2563) ส่วนความทุกข์ร้อนทางใจพบในเพลง 7 เพลงและได้รับการกล่าวถึง 18 ครั้ง เกิดจากความรู้สึกหวาดกลัวและโกรธเคืองโรค ความรู้สึกคิดถึงบ้านและเป็นห่วงสมาชิกในครอบครัวที่ไม่อาจกลับไปดูแลได้ ความรู้สึกเสียตายที่ไม่ได้ฉลองประเพณีสงกรานต์ประจำปี และอุปสรรคที่มาขัดขวางการจัดพิธีแต่งงานตามที่ได้วางแผนไว้ ดังตัวอย่าง “ยับเฮียยับเฮียนอตาเย้ย บอปปโชนปเราะฮซเรี้ยเน้อมคเนียวาเพ็ดฟิร” คำแปล “แยแล้วแยแล้วหนอตายาย พี่น้องชายหญิงพากันหนอนหวาดกลัว” (ส่องแสง รุ่งเรืองชัย, 2563)

ต่อมาเป็นความเดือดร้อนระดับชาติ พบในเพลง 2 เพลงและได้รับการกล่าวถึง 7 ครั้ง เป็นความเดือดร้อนใน 2 มิติ คือ มิติเศรษฐกิจซึ่งพบในเพลง 2 เพลงและได้รับการกล่าวถึง 5 ครั้ง กล่าวถึงโควิด-19 ทำให้บริษัทห้างร้านและโรงงานต้องปิด เศรษฐกิจตกต่ำ และผู้คนตกงาน ดังตัวอย่าง “อาไรวัดโคโรนาเดิรพลีอเวจิมชงาย เวียโมดีอุลปติยไทเซตทกิดกอทเลียะเฮาะฮกอทเลียะเฮาะฮ” คำแปล “ไอ้ไรวัดโคโรนาเดินทางหนอมาไกล มันมาถึงประเทศไทยเศรษฐกิจก็ตก[ต่ำ]หมดก็ตก[ต่ำ]หมด” (ไอ้ะ ก้องสุรินทร์, 2563) และมิติศาสนาซึ่งพบในเพลง 2 เพลงและได้รับการกล่าวถึง 2 ครั้ง กล่าวถึงโควิด-19 ทำให้พระสงฆ์ต้องงดบิณฑบาตและการมอญผลกระทบจากโรคนี้ว่าเป็นเรื่องเวรกรรม ดังตัวอย่าง “ลูกมันบานเป็นบาต ยับเฮียกมประมาณตือฮตือฮตือฮตือฮ” คำแปล “พระไม่ได้บิณฑบาต แยแล้วอย่าประมาททั้งชายทั้งหญิง” (ไอ้ะ ก้องสุรินทร์, 2563)

ระดับสุดท้ายเป็นความเดือดร้อนระดับโลก พบในเพลง 6 เพลงและได้รับการกล่าวถึง 6 ครั้ง กล่าวถึงโควิด-19 ทำให้ประชาชนเดือดร้อนและทุกข์โศกไปทั่วโลก ดังตัวอย่าง “ปรัะฮโรกโควิดกอเวียรบาดนอยางคลัง คเมรเจินเลียวปรังเวียยับคลังเรอีนเฮีย” คำแปล “เพราะโรคโควิดก็มีนระบาดหนอย่างหนัก เขมรจีนลาวฝรั่งมันลำบากหนักพอควรแล้ว” (ดาร์ก้า กันตรัมรีด, 2563)

การระบายความคับข้องใจมิได้แสดงออกด้วยการบอกเล่าความเดือดร้อนที่เกิดขึ้นเท่านั้น แต่ยังแสดงออกด้วยการใช้วิธีรุนแรงตอบโต้โควิด-19 ทั้งทางวาจาและพฤติกรรมในจินตนาการ ดังตัวอย่าง “อารบาลาโควิด อาภิบุญโควิดๆ อาปราชโควิดๆ โมงโงมิงจิตเวียโมลิดโมจรัม...เบอเคียเฮียฮ้องจรัจ นือดะมเรจนาพลมบแลีย” คำแปล “ไอ้ห่าไอ้โควิด ไอ้ชายัง⁵โควิดๆ ไอ้พรากโควิดๆ มากกลางวันมามีตๆ มันมาเสียวมาแดก...ถ้าเห็นแล้วจะหั่นเป็นชิ้นๆ จะใส่หีบแล้วเป่ามัน” (เงาะ อองงาม, 2563) โดยความ

⁵ คำด่านี้สะท้อนความเกลียดชังอย่างรุนแรงของผู้ด่าที่มุ่งหมายให้ผู้ถูกด่าถูกยิงบาดเจ็บหรือเสียชีวิตเพื่อความสะใจของตน

รุนแรงที่พบมีทั้งการด่า การใช้ถ้อยคำหยาบคาย ความต้องการฆ่าอย่างโหดร้าย และใช้เวทมนต์คาถาปราบ
เพื่อให้สมกับความเดือดร้อนอย่างหนักที่กำลังเผชิญอยู่

3. บทบาทด้านการเป็นสื่อมวลชนชาวบ้าน

บทบาที่พบในเพลง 14 เพลงและได้รับการกล่าวถึงมากเป็นอันดับสามจำนวน 85 ครั้ง จำแนกได้เป็น 2 บทบาทย่อย คือ การเป็นกระบอกเสียงแก่รัฐบาล และการเป็นสื่อของกลุ่มชาติพันธุ์

บทบาทการเป็นกระบอกเสียงแก่รัฐบาลพบในเพลง 13 เพลงและได้รับการกล่าวถึง 50 ครั้ง มีหลายประเด็น เรียงตามความถี่จากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ประเด็นแรก การช่วยเหลือรัฐบาลกระตุ้นประชาชนให้ร่วมมือร่วมใจรวมพลังกันโดยไม่ประมาทและร่วมมือกับรัฐบาลเพื่อป้องกันโรค พบในเพลง 13 เพลงและได้รับการกล่าวถึง 40 ครั้ง ดังตัวอย่าง “โมปรวมเจตน์รวมคเนียป้องกันภัย ตีงยุบตีตุงทไถออยเฝ้าระวัง” คำแปล “มาพร้อมใจร่วมกันป้องกันภัย ทั้งกลางคืนทั้งกลางวันให้เฝ้าระวัง” (หงา ลายเถาว์, 2563) ประเด็นต่อมา การเน้นย้ำข่าวสารสำคัญจากรัฐบาล แม้ชาวเขมรถิ่นไทยในปัจจุบันจะรับข่าวสารจากรัฐทางสื่อโทรทัศน์ วิทยุ และอินเทอร์เน็ต แต่เพลงก็ทำหน้าที่คัดกรองข่าวสารสำคัญดังกล่าวมาเน้นย้ำกับประชาชนอีกครั้ง อาทิ การย้ำเรื่องประกาศปิดสถานประกอบการ ห้ามออกจากเคสสถานช่วงเวลาเคอร์ฟิว และงดจัดประเพณีสงกรานต์ทั่วประเทศ พบในเพลง 3 เพลงและได้รับการกล่าวถึง 6 ครั้ง ดังตัวอย่าง “มันออยสิ่งตักตึงอะฮประตือซึ่ม ซเคิงเอียกแรญเชื้อโรกเวียตือลมนาย” คำแปล “ไม่ให้เล่นน้ำทั่วทั้งประเทศสยาม [เอว]บางเอยเกรงเชื้อโรคมัน[มา]ถึง[นะ]แม่” (โอม วาริศิลป์, 2563) ประเด็นสุดท้าย การแสดงคุณค่าความดีของรัฐเรื่องความเอาใจใส่ของหน่วยงานภาครัฐในการแก้ไขปัญหาและการทุ่มเทของบุคลากรทางการแพทย์ในการรักษาโรค พบในเพลง 3 เพลงและได้รับการกล่าวถึง 4 ครั้ง ดังตัวอย่าง “โควิดเวียอันตรายคุณหมอบเราะฮฮฮเรียมันบานซบ” คำแปล “โควิดมันอันตรายคุณหมอชายหญิงไม่ได้พัก” (เนตรนาง อรุณรุ่ง, 2563ก)

4. บทบาทด้านการให้การศึกษา

บทบาทนี้พบในเพลง 15 เพลงและได้รับการกล่าวถึง 56 ครั้ง จำแนกเป็น 2 บทบาทย่อย คือ การให้ความรู้เกี่ยวกับโรค และการให้ความรู้เกี่ยวกับแนวทางรักษา

บทบาทด้านการให้ความรู้เกี่ยวกับโรคพบในเพลง 15 เพลงและได้รับการกล่าวถึง 54 ครั้ง จำแนกเป็นความรู้ต่าง ๆ เกี่ยวกับโควิด-19 จำนวน 6 ประเด็น เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ประการแรก โควิด-19 เป็นโรคร้ายแรงที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพและคร่าชีวิตประชาชน พบในเพลง 9 เพลงและได้รับการกล่าวถึง 26 ครั้ง ดังตัวอย่าง “โควิดสิบเก้าบ้านเกิดเสียหาเวียน้องยับ ดื้อลขลุ่ยเนอบองประโชน” คำแปล “โควิดสิบเก้าได้เป็นแล้วโหม่งจะลำบาก ถึงตายหนานพี่น้อง” (หงา ลายเถาว์, 2563) ประการต่อมา โควิด-19 เป็นโรคระบาดสายพันธุ์ใหม่ พบในเพลง 8 เพลงและได้รับการกล่าวถึง 13 ครั้ง ดังตัวอย่าง “ซเราะเอิงซเราะก๊วกฤตโรคระบาดชมัวะหาไวรัดเชื้อทแม้ย” คำแปล “บ้านเราบ้านเขากฤตโรคระบาดชื่อว่าไวรัสเชื้อใหม่” (โอะ ก้องสุรินทร์, 2563) ประการที่สาม โควิด-19 อุบัติขึ้นในประเทศจีนก่อนระบาดสู่ประเทศไทย พบในเพลง 7 เพลงและได้รับการกล่าวถึง 8 ครั้ง ดังตัวอย่าง “ไหวรัดโควิดไนน์ทีน จากเมืองจิ้นก๊วกบ้านประกาศ” คำแปล “ไวรัสโควิดไนน์ทีน จากเมืองจิ้นเขาได้ประกาศ” (น้ำหวาน เมืองสุรินทร์, 2563) ประการที่สี่ โควิด-19 เข้าสู่ร่างกายทางจมูกและปาก พบในเพลง 2 เพลงและได้รับการกล่าวถึง 3 ครั้ง ดังตัวอย่าง “อาโควิดเวียโมคางเมือัดจระเมะฮ” คำแปล “ไอ้โควิดมันมาทางปาก[และ]จมูก” (วุฒิชัย, 2563) ประการที่ห้า โควิด-19 แฝงมาในอากาศและสารคัดหลั่ง พบในเพลง 2 เพลงและได้รับการกล่าวถึง 2 ครั้ง ดังตัวอย่าง “เพราะไวรัสจะแฝงในอากาศสารคัดหลั่งนานา” (น้ำผึ้ง เมืองสุรินทร์, 2563ข) ประการสุดท้าย โควิด-19 ทำให้มีอาการต่าง ๆ หลายอาการ พบในเพลง 2 เพลงและได้รับการกล่าวถึง 2 ครั้ง ดังตัวอย่าง “อาการไข้สูงไอจามมีเสมหะ เจ็บคอคลื่นไส้อาเจียนท้องเสียอ่อนเพลียปวดตามตัว รายที่รุนแรงปอดอักเสบปอดบวมหายใจลำบากตามัว” (น้ำผึ้ง เมืองสุรินทร์, 2563ก) ส่วนบทบาทย่อยด้านต่อมาคือการให้ความรู้เกี่ยวกับแนวทางรักษาโดยการไปพบแพทย์ พบในเพลง 1 เพลงและได้รับการกล่าวถึง 2 ครั้ง ดังตัวอย่าง “กรุนรเงียยังนาเติร์วิวมอ” คำแปล “...[ป่วย]ใช้นานา[สั้น]ยังไ้[ให้]ไปหาหมอ” (อดุล ดารีกีรอก, 2563)

5. บทบาทด้านการให้ความบันเทิง

บทบาทนี้พบในเพลง 3 เพลงและได้รับการกล่าวถึง 5 ครั้ง แบ่งเป็น 2 กลุ่มดังนี้ กลุ่มแรกเป็นการยั่วล้อช่วงที่โควิด-19 กำลังระบาดหนักในเดือนมีนาคม-เมษายน เพลงได้ยั่วล้อ พ.ร.ก.ฉุกเฉิน ว่ามีอำนาจมากจนสามารถยับยั้งได้แม้กระทั่งผีไม่ให้ออกจากที่อยู่อาศัยในเวลาเคอร์ฟิว ดังว่า “ยับตือทมบอบาจราบอำเปอแจญม้นบาน” คำแปล “ลำบากทั้งปอบกระหังผีจอมปลวกคุณไสยออกไม่ได้” (ดาร์ก้า กันตรัมรีอค, 2563) และยั่วล้อมาตรการสวมหน้ากากอนามัยของรัฐบาลว่าสัตว์เลี้ยงก็ต้องสวมด้วย ดังว่า “เมือินเตียกูกระเบ๊ยะเป๊ยะพองเนอนากาก” คำแปล “ไก่เป็ดวัวควายสวมด้วยนะหน้ากาก” (วุฒิชัย, 2563) กลุ่มต่อมาเป็นการยั่วล้อช่วงที่โควิด-19 ลดการระบาดลงมากแล้วในเดือนพฤษภาคม ดังพบการยั่วล้อเพื่อนคิดปิ่นมิดคล้าที่มาร้อง

เพลงคู่กันว่า “ชมปรับอาโควิดยัวอาคเมวจิตนาเดวิพอง” คำแปล “ขอบอกให้โควิดเอาใจดำมืด[นี้]ไปด้วย” (โอม วาริศิลป์และพรชาติ, 2563) การยั่วล้อนี้เกิดขึ้นเพื่อสร้างเสียงหัวเราะและความผ่อนคลายแก่สมาชิกที่กำลังตกอยู่ในสถานการณ์ตึงเครียด

สรุปและอภิปรายผล

การศึกษาข้อมูลเพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับโควิด-19 ของชาวเขมรถิ่นไทยในอีสานใต้จำนวน 2 ประเด็น คือ บทบาทของเพลง และความโดดเด่นของบทบาทดังกล่าวแต่ละด้าน ปรากฏผลการศึกษาดังนี้ ผลการศึกษาประเด็นแรกพบว่า ข้อมูลกลุ่มนี้ยังคงนำเสนอบทบาททั้ง 5 ด้านตามกรอบแนวคิดเรื่องบทบาทของเพลงพื้นบ้านไทยที่สุกัญญา สุฉญาเสนอไว้ จึงนับว่างานวิจัยนี้เป็นหลักฐานอีกชิ้นหนึ่งที่ช่วยยืนยันการคงอยู่ของบทบาททั้ง 5 ด้านดังกล่าว ช่วยสื่อถึงประสิทธิภาพของกรอบแนวคิดนี้ที่แม้จะผ่านกาลเวลามาหลายทศวรรษ แต่ยังคงมีประสิทธิภาพในการใช้เป็นแนวทางศึกษาบทบาทของเพลงร่วมสมัยที่พลเมืองไทยกลุ่มอื่นซึ่งไม่ได้ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ผลิตขึ้นมา และที่สำคัญคือช่วยเน้นย้ำเรื่องการขยายพรมแดนของการวิจัยวรรณกรรมท้องถิ่นไทยให้กว้างขวางยิ่งขึ้น ให้สามารถครอบคลุมวรรณกรรมของพลเมืองไทยทุกกลุ่มไม่ว่าชนกลุ่มนั้นจะใช้หรือไม่ได้ใช้ภาษาไทยหรือภาษาในตระกูลไทเป็นภาษาแม่ก็ตาม

ส่วนผลการศึกษาประเด็นต่อมา คือ ความโดดเด่นของบทบาทแต่ละด้านซึ่งศึกษาโดยการนับความถี่ของบทบาทแต่ละด้านที่พบ ทำให้ทราบว่ามียุทธศาสตร์ 4 ด้านที่ได้รับการกล่าวถึงมากเป็นพิเศษ ได้แก่ บทบาทด้านที่ 3 การควบคุมสังคมซึ่งพบการกล่าวถึง 117 ครั้ง (ร้อยละ 32.68) บทบาทด้านที่ 4 การเป็นทางระบายความคับข้องใจซึ่งพบการกล่าวถึง 95 ครั้ง (ร้อยละ 26.54) บทบาทด้านที่ 5 การเป็นสื่อมวลชนชาวบ้านซึ่งพบการกล่าวถึง 85 ครั้ง (ร้อยละ 23.74) และบทบาทด้านที่ 2 การให้ความบันเทิงซึ่งพบการกล่าวถึง 56 ครั้ง (ร้อยละ 15.64) ส่วนบทบาทที่พบน้อยที่สุดคือบทบาทด้านที่ 1 การให้ความบันเทิงซึ่งพบการกล่าวถึงเพียง 5 ครั้ง (ร้อยละ 1.40) ข้อมูลสถิตินี้บ่งชี้ให้เห็นว่าในช่วงที่โควิด-19 ระบาด ศิลปินชาวเขมรถิ่นไทยได้แสดงบทบาทสำคัญ 2 ประการ คือ การทำหน้าที่พลเมืองไทยอย่างแข็งขันในการเป็นกระบอกเสียงแก่รัฐคอยช่วยเหลือรัฐบาลไทยทั้งในการให้ความรู้และควบคุมสังคมตามแนวทางของรัฐซึ่งได้ออกเป็นมาตรการต่าง ๆ ให้ปฏิบัติตาม เพื่อช่วยให้สมาชิกในกลุ่มได้เรียนรู้และเข้าใจเกี่ยวกับโรคนี้มากยิ่งขึ้น ตลอดจนช่วยลดอาการตื่นตระหนก ช่วยชี้แนะแนวทางป้องกันการติดเชื้อและจำกัดการระบาดของโรค ซึ่งถือเป็นประโยชน์โดยตรงแก่รัฐในการบริหารประเทศในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคนี้ นอกจากนี้ศิลปินกลุ่มนี้ยังใช้เพลงดังกล่าวเป็นพื้นที่ระบายความคับข้องใจแทนสมาชิกในกลุ่ม และใช้เป็นพื้นที่สื่อสารความเห็นอกเห็นใจ ความห่วงใย และให้กำลังใจสมาชิกที่ได้รับผลกระทบต่าง ๆ อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการแพร่ระบาดของโรค นอกเหนือไปจากการช่วยสร้างความบันเทิงให้สมาชิกได้ผ่อนคลายในยามทุกข์ร้อน

เพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับโควิด-19 ของชาวเขมรถิ่นไทยถือว่ามีบทบาทสำคัญไม่น้อยต่อชนกลุ่มนี้ หลักฐานเชิงประจักษ์ประการหนึ่งคือจำนวนการเข้าชมเพลงกลุ่มนี้นับตั้งแต่การเริ่มโพสต์ลงในเว็บไซต์ยูทูบ ดอทคอมในเดือนมีนาคม 2563 จนถึงปัจจุบันคือวันที่ 19 มกราคม 2564 มีจำนวนสูงถึง 580,070 ครั้ง และ สมาชิกส่วนหนึ่งในกลุ่มชาวเขมรถิ่นไทยได้แสดงความคิดเห็นของตนไว้ได้เพลงต่าง ๆ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ภาพที่ 2 ความคิดเห็นของชาวเขมรถิ่นไทยได้วิพากษ์เพลงเกี่ยวกับโควิด-19 ในเว็บไซต์ยูทูบดอทคอม (2563)

ความคิดเห็นข้างต้นของชาวเขมรถิ่นไทยต่อสื่อสำคัญของกลุ่มปรากฏทั้งการใช้อักษรไทยพิมพ์เป็นภาษาไทยล้วน และพิมพ์เป็นภาษาเขมรถิ่นไทยปนภาษาไทย ความคิดเห็นแรกซึ่งโพสต์ได้วิพากษ์เพลง “อาระบาลโควิด” ของเงาะ งอกงาม (2563) ได้แสดงความรู้สึกประทับใจเพลงว่า “เพลงนี้ฮอตเวิร์กเลยบาดสุดยอดบาด” คำแปล “เพลงนี้ถูกใจเลยครับ สุดยอดครับ” ซึ่งสะท้อนบทบาทด้านที่ 1 ของเพลงคือการให้ความบันเทิง ความคิดเห็นต่อมาซึ่งโพสต์ได้วิพากษ์เพลง “โควิด-19” ของสองแสง รุ่งเรืองชัย (2563) กล่าวว่า “ดีมาก ๆ เลยครับ ให้ความรู้สำหรับผู้สูงอายจะได้รับรู้และเข้าใจทุกคำครับ” สะท้อนบทบาทด้านที่ 2 ของเพลงคือการให้การศึกษา ส่วนความคิดเห็นที่ 3 และ 4 ซึ่งโพสต์ได้วิพากษ์เพลง “กันตรึมโควิด-19” ของอดุล ดาริกิริอ (2563) และเพลง “โควิดชาจะมาขอแต่ง” ของสมานชัย เสี่ยงระทม (2563) ตามลำดับ กล่าวไว้ว่า “จะทำตามคำแนะนำครับ” และ “มีวินัยใส่ใจสุขภาพเพื่อตัวเองและชุมชนบ้านเราครับ” สะท้อนบทบาทด้านที่ 3 ของเพลงคือการควบคุมสังคมซึ่งประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง เพราะสามารถทำให้สมาชิกในกลุ่มเกิดความคิดว่าต้องปฏิบัติตามคำแนะนำในเพลงเพื่อก่อประโยชน์แก่ตนเองและชุมชนที่ตนอยู่อาศัย ส่วนความคิดเห็นสุดท้าย คือ “สงกรานต์ปีนี้รู้สึกว่ารำจันทน์ (สตีกเกอร์ร้องให้ 2 ขึ้น) #สู้ ๆ ค่ะ เราจะผ่านมันไปด้วยกันจ้ะ (สตีกเกอร์ชูสองนิ้ว 2 ขึ้น) ทุก ๆ คน คิดถึงกันตรึมรหมแห่อจารย์โอม #เขมรศรีสะเกษ” ซึ่งโพสต์ได้วิพากษ์เพลง “กันตรึมสู้โควิด” ของโอม วาริศิลป์ (2563) สะท้อนบทบาทด้านที่ 4 ของเพลงคือการเป็นทางระบายความคับข้องใจเกี่ยวกับความทุกข์ที่กำลังเผชิญ และการให้กำลังใจซึ่งกันและกัน เพื่อให้สามารถผ่านพ้นความทุกข์ที่เกิดจากโควิด-19 ไปให้ได้ จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้นเน้นย้ำว่าเพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับโควิด-19 ของชาวเขมรถิ่นไทยยังคงมีบทบาทต่อชนกลุ่มนี้ แม้ศิลปินของกลุ่มจะผลิตเพลงเหล่านี้เพื่อช่วยเหลือรัฐในยามวิกฤต แต่ก็ไม่ลืมพันธกิจเพื่อชาติพันธุ์ของตน

ข้อเสนอแนะ

1. ควรศึกษาเพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับโควิด-19 ของชาวเขมรถิ่นไทยในประเด็นอื่น ๆ ที่น่าสนใจซึ่งยังคงมีอีกหลายประเด็นที่รอการศึกษา อาทิ ถ้อยคำอุปลักษณ์และมโนอุปลักษณ์ กลวิธีทางภาษาหรือกลวิธีทางวรรณศิลป์ หรือประเด็นชาตินิยมไทยในสำนึกของกลุ่มชาติพันธุ์ยามเกิดวิกฤติในสังคมไทย
2. ควรศึกษาปฏิบัติการของชาวเขมรถิ่นไทยที่เสกเพลงกลุ่มนี้ หรือประสิทธิภาพของข้อมูลดังกล่าวในการสื่อสารกับสมาชิกในกลุ่ม โดยอาจจำแนกการศึกษานี้ตามเกณฑ์เรื่องอายุและเพศของผู้รับสาร เพื่อนำไปสู่การเสนอแนะแนวทางการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพสูงสุดกับชนกลุ่มนี้ในอนาคต

บรรณานุกรม

- กรมควบคุมโรค. (2563). *รายงาน COVID-19 ประจำวัน*. สืบค้น 11 มิถุนายน 2563, จาก <https://data.go.th/dataset/covid-19-daily>
- กระทรวงสาธารณสุข. (2563). *COVID-19 (EOC-DDC Thailand) โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019*. สืบค้น 11 มิถุนายน 2563, จาก <https://ddcportal.ddc.moph.go.th/portal/apps/opsdashboard/index.html#/20f3466e075e45e5946aa87c96e8ad65>
- เงาะ งอกงาม. (2563). *อาระบาลโควิด*. สืบค้น 15 พฤษภาคม 2563, จาก <https://www.youtube.com/watch?v=Rns5VnzEys0>
- จอมขวัญ สุทธินนท์ และจอมใจ สุทธินนท์. (2563). ความสัมพันธ์เชิงหน้าที่ของหน่วยงานภาษากรณีการขึ้นต้นพาดหัวข่าวเกี่ยวกับเรือสำราญในช่วงที่มีการระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่. *วารสารสหวิทยาการสังคมศาสตร์และการสื่อสาร*, 3(2), 169-190.
- ดาร์ก้า กันตรัมร็อค. (2563). *อาโควิดจัญไร*. สืบค้น 15 พฤษภาคม 2563, จาก <https://www.youtube.com/watch?v=5gujwB6MuZY>
- ดิเรก หงษ์ทอง. (2559). *อัตลักษณ์และการผสมผสานทางวัฒนธรรมในเพลงของผู้พูดภาษาเขมรถิ่นไทยในอีสานตอนใต้* (ปริญญาานิพนธ์อักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไทยรัฐออนไลน์. (2563). *สรุปอัปเดต “ไวรัสโคโรนา” ในไทย รับต่างชาติไม่อื่น เจอเพิ่มไม่หยุด คนป่วยอยู่ไหน*. สืบค้น 11 มิถุนายน 2563, จาก <https://www.thairath.co.th/news/local/Bangkok/1756788>
- ธนพล เอกพจน์, วิรัช วงศ์ภินันท์วัฒนา, และปานปั้น ปลั่งเจริญศรี. (2563). [ไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 คือ ศัตรู]: การศึกษาอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ของคนไทยตามแนวภาษาศาสตร์ปริชาน. *วารสารภาษา ศาสนา และวัฒนธรรม*, 9(1), 1-37.

- ธนาคารโลกชี้ COVID-19 ทำเศรษฐกิจโลกเสียหายหนักรอบ 150 ปี. (2563, 10 มิถุนายน). **ไทยพีบีเอส**. สืบค้น 11 มิถุนายน 2563, จาก <https://news.thaipbs.or.th/content/293470>
- นิตยา แก้วคัลณา. (2563). สุนทรียภาพของชีวิตผ่านภาษาและการสืบสรวงวรรณศิลป์ท่ามกลางวิกฤตโควิด-19. **วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์**, 20(2), 372-401.
- น้ำผึ้ง เมืองสุรินทร์. (2563ก). **ไวรัสโควิด 19**. สืบค้น 15 พฤษภาคม 2563, จาก <https://www.youtube.com/watch?v=9WWutF-WdWA>
- น้ำผึ้ง เมืองสุรินทร์. (2563ข). **เฝ้าระวังโควิด 2019**. สืบค้น 15 พฤษภาคม 2563, จาก <https://www.youtube.com/watch?v=epQNs EENTZw>
- น้ำผึ้ง เมืองสุรินทร์. (2563ค). **รณรงค์เล่นสงกรานต์หยุดเชื้อเพื่อชาติ**. สืบค้น 15 พฤษภาคม 2563, จาก <https://www.youtube.com/watch?v=azeg4kje6ml>
- น้ำหวาน เมืองสุรินทร์. (2563). **กัณธริมโควิดคลายชงาย**. สืบค้น 15 พฤษภาคม 2563, จาก <https://www.youtube.com/watch?v=aUpnHjq2QVs>
- เนตรนาง อรุณรุ่ง. (2563ก). **กัณธริมอีสานใต้ต้านภัยโควิด**. สืบค้น 15 พฤษภาคม 2563, จาก <https://www.youtube.com/watch?v=tTuqnXBVMh8>
- เนตรนาง อรุณรุ่ง. (2563ข). **covid19**. สืบค้น 15 พฤษภาคม 2563, จาก <https://www.youtube.com/watch?v=jQaO5cY-RT0>
- บีบีซีไทย. (2563ก). **ไวรัสโคโรนา: ธนาคารโลกคาดพิษโควิด-19 อาจจุดเศรษฐกิจไทยตกต่ำมากเป็นอันดับ 2 ในเอเชีย-แปซิฟิก**. สืบค้น 11 มิถุนายน 2563, จาก <https://www.bbc.com/thai/international-52101949>
- บีบีซีไทย. (2563ข). **ไวรัสโคโรนา: รัฐบาลประกาศ พ.ร.ก.ฉุกเฉิน สกัดโควิด-19 วันพฤษภาคมนี้**. สืบค้น 11 มิถุนายน 2563, จาก <https://www.bbc.com/thai/thailand-52014435>
- โพสต์ทูเดย์. (2563). **ผลกระทบทางเศรษฐศาสตร์จาก “ไวรัสโควิด-19”**. สืบค้น 11 มิถุนายน 2563, จาก <https://www.posttoday.com/finance-stock/columnist/618563>
- รัชนิชา เจียรอด. (2563). การสื่อสารเชิงสุนทรียภาพ: การดำรงอยู่ของภาษาไทยถิ่นใต้ในสถานการณ์โรคระบาดไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019. *Journal of Modern Learning Development*, 5(6), 300-316.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). **คู่มือระบบการเขียนภาษาเขมรถิ่นไทยอักษรไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน**. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- รุ่งนรินทร์ เมืองดำแบริ. (2563). **กัณธริมผู้สูงวัยรู้เท่าทันโควิด-19**. สืบค้น 15 พฤษภาคม 2563, จาก <https://www.youtube.com/watch?v=xkMYChvyGbk>

- วุฒิชัย. (2563). **อาปราชยโควิด**. สืบค้น 15 พฤษภาคม 2563, จาก <https://www.youtube.com/watch?v=Ws6GlrGmqKU>
- สมานชัย เสียงระทม. (2563). **โควิดจะมาขอแต่ง**. สืบค้น 15 พฤษภาคม 2563, จาก <https://www.youtube.com/watch?v=5-i-K55Sxck>.
- ส่องแสง รุ่งเรืองชัย. (2563). **โควิด 19**. สืบค้น 15 พฤษภาคม 2563, จาก <https://www.youtube.com/watch?v=EdxjKtHkTHs>
- สุกัญญา สุขฉายา. (2545). **เพลงพื้นบ้านศึกษา** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิไล เปรมศรีรัตน์ และคณะ. (2547). **แผนที่ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในประเทศไทย**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.
- สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ทำเนียบรัฐบาล. (2563). **การจัดตั้งศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019**. สืบค้น 11 มิถุนายน 2563, จาก http://soc.soc.go.th/slkupload/v63_102.Pdf
- หงา ลายเถาว์. (2563). **เดือนกภัยโควิด 19**. สืบค้น 15 พฤษภาคม 2563, จาก https://www.youtube.com/watch?v=wDKRqyn5r_I
- อดุล ดารากีร็อก. (2563). **กันตรึมโควิด 19**. สืบค้น 15 พฤษภาคม 2563, จาก <https://www.youtube.com/watch?v=DozR9DyZzY0>
- โอม วาริศิลป์. (2563). **กันตรึมสู้โควิด**. สืบค้น 15 พฤษภาคม 2563, จาก <https://www.youtube.com/watch?v=a4IALpZJRKA>
- โอม วาริศิลป์ และพรชาติ. (2563). **โควิด19 Ep.2**. สืบค้น 31 พฤษภาคม 2563, จาก <https://www.youtube.com/watch?v=tkf9Chr5pjE>
- ไอ้ะ ก้องสุรินทร์. (2563). **โควิด 19**. สืบค้น 15 พฤษภาคม 2563, จาก <https://www.youtube.com/watch?v=tCHo0ueSFxg>